

[Oluf Johansen.]

undervisningsminister at imødekomme nogle ønsker, som jeg ved næres af småhusmænd i omegnen, om at man vil fortsætte det, som her er begyndt.

Tilbage bliver nu at føre disse love ud i livet. Her håber jeg, at administrationen vil gennemføre loven efter dens ord og mening. Der må gennem dispensation vises rimeligt hensyn, men ikke således, at lovens mening udviskes. Der må ved lovens overholdelse være skabt sikkerhed for, at man hindrer de ulovligheder, der i så uhyggelig grad har sat deres præg på besiddelses- og erhvervsforholdet vedrørende mange små landejendomme.

Jeg må måske i denne forbindelse henvende et par ord til det ærede medlem hr. Nielsen-Man, der talte om de landejendomme, som ved byernes udkanter opkøbtes til byggegrunde, til bebyggelse. Det er rigtigt, at vi nærrede et lignende ønske som det ærede medlem, men de forhandlinger, der førtes i udvalget om det store spand af spørgsmål, som vi har behandlet i de mange møder, endte med et forlig, hvor det ærede medlem gav efter på dette område, ligeså vel som jeg gav efter.

Idet jeg anbefaler forslagene til videre behandling og vedtagelse, vil jeg gerne udtale min glæde over, at vi nu ved begyndelsen af hundredåret for vor frie grundlov i enighed kan samles om dette lovgivningsværk. Det er måske værd at nævne, at tanken om rejsning af nye landbohjem gennem udstykning netop groede frem på samme tid, som tankerne modnedes om den forfatningsmæssige frihed, og således er ældre end vort lands grundlov. Denne tanke nærredes af flere af 1840ernes bondevenner. Ingen af dem var, såvidt jeg ved, længere fremme på dette område end skolelærer Rasmus Sørensen, Venslev, der i 1849 valgte til folketingsmand for Sæbykredsen. I 1844 begyndte han et arbejde for en aktietegning til udstykning af herregårde, og når jorden var udstykket, skulle slottene bruges til højskoler for bønderkarle.

I 1846 havde han tegnet 133 000 kr. og havde flere herregårde, bl. a. Søbygård på Fyn, på hånden. Men så mødte han modstand fra førerne for bondevennerne, og pengene listedes over til start og støtte for en bank, der kom til at hedde Den sjæl-

landske Bondestands Sparekasse. Men nu, da denne lovgivning fastslår folkets ret til fædrelandets jord og befæster og udvider denne ret, da de store godser gennem disse afståelsesmuligheder kommer til at yde deres naturlige bidrag til en udvikling, som tiden har modnet, og da vi gennem folkelig, kulturel og faglig dygtiggørelse har en ungdom, der ser det som sin største opgave at vandre ad fædres veje og blive frie og selvstændige landbrugere, da skal vi, som oplever denne lykkelige udvikling, ikke glemme pionererne, hvadenten det er 1840ernes vadmelsklædte, dem med transtøvlerne, eller det er dem, der i begyndelsen af vort århundrede gav tanken form og mening.

Chr. Nielsen: Vi har i flere dage kunnet læse i pressen, at når landstinget trådte sammen efter juleferien og skulle behandle de små jordlove, kunne der ventes en indgående debat om de forskellige partiers principielle stilling til jordspørgsmålet. Bortset fra et svagt tilløb hos den sidste ærede ordfører må jeg imidlertid konstatere, at det forlig, der her er sluttet, er sluttet så indgående, at partierne som helhed fuldstændigt har givet afkald på at fremsætte deres principielle synspunkter. Man kan gøre sig sine tanker om årsagen hertil, men jeg tror dog, at vi, når vi i dag behandler den meget alvorlige ændring, som har fundet sted i lovforslaget, må se sagen i den belysning, som pressen forud har stillet den i. Det relativt store fremmøde i presselogen idag viser, at spørgsmålet har en overvældende betydning for den danske befolkning, og jeg tænker her ikke mindst på de 110 000 danske husmænd.

Det er et gammelt husmandskrav, at ingen må eje eller drive mere end een landbrugsejendom, og i det efterkrigstidsprogram, som husmændenes landsmøde i 1945 vedtog, udførmede man da også disse tanker og stillede kravet klart og tydeligt: kun een ejendom pr. ejer. Man gik endda et skridt videre, idet man påpegede, at man om nødvendigt for at nå frem til dette måtte gå ekspropriationsvejen. Når man tager i betragtning, at der af de 300 delegerede, som befandt sig på landsmødet, kun var 3, der stemte imod, forstår